

Obsah

Úvod	11
1 Vztahy a jejich smysl (Jan Svoboda)	13
1.1 Vznik a vývoj vztahu	13
1.2 Víra, důvěra a její počátek	15
1.2.1 Začátky sebepoznání	16
1.3 Definice vztahů a jejich dělení	17
1.4 Typy mezilidských vztahů a jejich definice	18
1.4.1 Výchovné styly v současné rodině	19
1.5 Specifika vztahů dětí (žáků) romské národnosti	21
1.5.1 Romové v České republice	21
1.5.2 Romské dítě v současnosti	24
1.5.3 Vztahy dětí s jinými autoritami	26
2 Aktuální rizika při vzniku partnerství (Jan Svoboda)	28
2.1 Výběr životního partnera	29
2.2 Partnerství a manželství	32
2.3 Rodina	34
2.3.1 Rodinné zvyky, stereotypy a rituály – rytmus rodiny	36
3 Rizika výchovy a jejich důsledky (Leona Němcová)	40
3.1 Příčiny a důsledky traumatu u dětí, principy kontaktu s traumatizovaným dítětem	41
3.1.1 Příznaky traumatu, posttraumatická stresová porucha	43
3.2 Globální traumatické zahlcení	45
3.3 Zdroje traumat	49
3.3.1 Traumata související s úmrtím nebo předčasným odloučením	49
3.3.2 Rozvod, rozchod, rozpad rodiny	52
3.3.3 Týrání, nepřiměřené trestání, přítomnost násilí v rodině	54

3.3.4	Sexuální zneužití, sexuální aktivity neadekvátní věku	56
3.4	Význam některých druhů „abnormálního“ chování u traumatizovaných dětí – „malá“ traumata, závažná traumata	58
3.5	Šikana	58
3.6	Lékařské zákroky	59
3.7	Nehody, úrazy	60
3.8	Vystavení hororům, drastickým příběhům neadekvátním věku, stezky odvahy	62
3.9	Živelní, hromadné katastrofy	64
4	Zásady péče o traumatizované děti – koncept tří zón jako přirozená regulace organismu (Leona Němcová)	66
4.1	Dětské techniky vyrovnávání se s traumatem	70
4.2	Péče o traumatizované děti	71
5	Základní sociální potřeby a důsledky jejich nedosycenosti (Leona Němcová)	74
5.1	Potřeba místa, teritoria	74
5.2	Potřeba bezpečí	78
5.3	Potřeba podnětu, péče a výživy	80
5.4	Potřeba podpory	81
5.5	Potřeba limitu	83
6	Důsledky nevhodných výchovných přístupů (Jan Svoboda)	86
7	Sebepojetí (Jan Svoboda)	96
7.1	Možnosti práce se sebepojetím dítěte	97
8	Strach, riziko a proces individualizace (Jan Svoboda)	102
8.1	Riziko	106
8.2	Možnost prožívat riziko v blahobytu	107
8.3	Proces individualizace	108
8.4	Vznik problému, obav a danosti	110
8.4.1	Definice danosti, problému, obavy	111
8.4.2	Jak řešit obavné myšlenky	113

9 Škola – její možnosti a nástrahy (Jan Svoboda)	120
9.1 Problémové aspekty školní třídy	122
9.2 Dynamické změny probíhající v třídním kolektivu	125
9.2.1 Dynamika třídy ve statistickém pojetí	128
9.2.2 Ověření vztahu žáků k vyučovanému předmětu	128
9.2.3 Negativní kritérium	132
9.3 Postoj ke škole	134
9.4 Prostor školní třídy – životní prostor dítěte v roli žáka	138
9.5 Přechodové rituály vyučovací hodiny	142
9.5.1 Schéma vyučovací hodiny a přechodové rituály	146
10 Motivační techniky (Jan Svoboda)	151
10.1 Profesní orientace	153
10.2 Polemika o smrti	157
10.3 Promiskuita	158
11 Krizové situace výuky a jejich řešení (Jan Svoboda)	163
11.1 „Drzost“	163
11.2 „Vulgární“ žák	164
11.3 „Hra s pomluvami“	166
11.4 Snaha zaujmout	167
11.5 Dodržování limitu	168
11.6 Čas pro sebe	169
11.7 Tvorba pravidel	171
11.8 DNA	173
11.9 Nealkoholické pivo?	175
11.10 Když žák „neslyší“	176
11.11 Důsledek střídané péče	178
11.12 Krátkodobá paměť a únava	180
11.13 Individuální agrese	181
11.14 Vulgární vyjadřování žáků	182
11.15 Ženský genitál	183
11.16 Dvojčata	184

12 Třída versus učitel (Jan Svoboda)	186
12.1 Nařčení	186
12.2 Sexuální provokace	187
12.3 Lavice jako bubínek	188
12.4 Vzájemný nezájem	190
12.5 Integrace spolužáků	192
12.6 Rozbité umyvadlo	194
12.7 Skleněná výplň	195
Závěr	201
Souhrn	202
Summary	203
Základní literatura a zdroje u jednotlivých kapitol	204
O autorech	209
Rejstřík	210